

## Madures per decidir

- La decisió de la noia preval si vol ser mare, i els pares no poden obligar-la a avortar

MERCEDES GARCÍA ARÁN\*

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 28.05.09

Aquestes ratlles sobre el projecte de reforma de la interrupció voluntària de l'embaràs no pretenen convèncer els que consideren que la interrupció voluntària no és un dret ni els que pensen que es mereix més protecció la vida fetal que els drets de la dona. Jurídicament, aquestes qüestions les va resoldre el 1985 el Tribunal Constitucional (TC) quan va admetre el dret a interrompre l'embaràs en els tres casos sobre els quals se li va preguntar (cosa que significa que no en va negar altres de possibles): perill per a la mare, violació o malformacions. Els que discrepen del que ja està admès argüeixen raons morals, tan respectables en l'àmbit íntim com irrelevantes en el debat jurídic actual.

Pretenc respondre només a dos arguments contraris a aquesta reforma: a) la interrupció de l'embaràs les primeres 14 setmanes, sense necessitat que s'al·legui, provi i valori un especial conflicte, suposa reconèixer una excessiva llibertat a la dona que desprotegeix totalment el fetus, i b) no es pot admetre la decisió lliure de la dona a partir dels 16 anys.

En la interrupció voluntària de l'embaràs les primeres 14 setmanes hi ha també un conflicte entre els drets de la dona i la vida fetal, encara que no s'obligui la dona a demostrar-ho com es fa ara. Qui pren aquesta decisió sospesa les conseqüències de l'embaràs i, si no pot assumir-les, decideix interrompre'l, però no es pot dir que la reforma s'oblidi de la

protecció del fetus, perquè fins i tot la incrementa: en primer lloc, impedeix les interrupcions d'embarassos molt avançats que ara es poden produir al·legant el greu risc per a la salut psíquica, perquè, al Codi Penal vigent, aquest cas no té límit temporal. En canvi, el projecte el limita a les 22 setmanes d'embaràs, cosa que suposa més protecció de la vida fetal que la que s'aconsegueix amb la regulació actual.

En segon lloc, en aquestes 14 setmanes d'embaràs s'estableix un tràmit que pot evitar moltes interrupcions d'embarassos. La dona ha de rebre informació sobre els drets, les prestacions i les ajudes públiques de suport a la maternitat i han de transcórrer tres dies fins que prengui la decisió definitiva. Aquest és un tràmit discutit per aquells que hi veuen una pressió sobre la voluntat de la dona, però amb això es compleix l'exigència de protecció de la vida fetal que va esmentar el Constitucional el 1985 i, sobretot, s'ofereix una oportunitat a aquelles dones que desitjarien continuar amb l'embaràs, però que es plantegen interrompre'l perquè desconeixen altres alternatives.

FINALMENT, es deixa de tractar l'avortament com un mer problema penal –de delictes i penes– i es tracta l'embaràs com una qüestió de salut sexual i reproductiva, a l'establir l'accés universal a la informació i l'educació sexual, la promoció de mètodes anticonceptius i altres mesures en l'àmbit sanitari i educatiu. Prevenció de l'embaràs no desitjat i oferiment d'alternatives a la dona embarassada que, si es desenvolupen correctament, poden evitar molts més avortaments que la regulació actual. Per això és curiós que els que s'oposen a aquesta reforma citin el nombre creixent d'avortaments i, al mateix temps, s'aferrin a una llei que no és capaç d'impedir-los.

L'edat de la dona per decidir, situada en els 16 anys, és el que provoca les màximes crítiques, potser per la debilitat dels restants arguments. El que fa el projecte en aquesta matèria és, simplement, establir per a la interrupció de l'embaràs les mateixes condicions que la llei d'autonomia del pacient preveu per a altres actuacions mèdiques: és a dir, el reconeixement de la capacitat per decidir als 16 anys. A aquesta edat, una menor pot decidir si es vol sotmetre o no a una operació a vida o mort, i dubto que hi hagi pares que pretenguin imposar-li una decisió o una altra en casos com aquests. ¿L'hi han d'imposar en el cas de l'embaràs? La decisió de la noia preval també si vol ser mare, i els pares no poden obligar-la a avortar, cosa que, a més a més, seria delictiva. Després, no estem parlant de maduresa, sinó d'imposar la maternitat. Ningú dubta que és bo que la noia prengui la decisió i valori la informació que se li donarà, acompanyada de la seva família. Però al·legar aquesta necessitat com a crítica a la reforma és demagògic, perquè no hi ha res en el projecte que ho impedeixi. El que s'impedeix és que, una vegada la noia ha ponderat la seva decisió, amb tot el suport que es vulgui i pugui, els pares puguin prohibir-li interrompre l'embaràs, i imposar-li una maternitat que no se sent capaç d'assumir. Immadura per decidir, però madura per ser mare.

Finalment, una cosa que sembla que no importa als que prefereixen mantenir l'amenaça penal de totes totes. El sistema actual genera una gran inseguretat jurídica, perquè es basa en la demostració d'un conflicte entre l'embaràs i els drets de la dona, que s'ha de ponderar. Qualsevol discrepància moral amb la interrupció de l'embaràs pot portar a qüestionar-la mitjançant una denúncia o, fins i tot, una condemna, una cosa que penja com una amenaça sobre dones i metges. Aquesta inseguretat és al darrere de moltes de les objeccions de consciència que

hi ha en la sanitat pública –que, per cert, el projecte hauria d’haver regulat-- , cosa que desplaça el problema a la sanitat privada, amb la desigualtat econòmica que això suposa. També per aquests motius, la reforma és necessària.

\* Catedràtica de Dret Penal de la Universitat Autònoma de Barcelona.